מ: המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

אל ישתכר יותר על שתות. הא עד שתות משתכר ומשתמש רב יהודה היה מוצא שיתנו לו יותר ולמה הניח מלהרויח עד שתות: **במזופפין** שנו. וא"ת כל שכן דבלע טפי כדאמרינן לעיל בתחלת דמר חפו בכופרא דמיין טפי וי"ל דהיינו חדש אבל ישן שכבר בלע אינו בולע יותר אי נמי התם ביין אבל הכא בשמן לא בלע כיון שהוא ישן:

לחודיה לא מזדבן. וא"ת ויתן לו מוכר לנוקח לוג ומחצה שמרים שיערב עדיין וימכור וי"ל דמייתי מתני' אפי' אין השמן בעין שלקחו מעט מעט ומכרו או אכלו: **לדברי** חכמים אסור לערב. וא"ת ונימא משום דאית ליה מחילה ולעולם מותר לערב וי"ל דמתניתין נמי מייתי אפי' כשהשמן עדיין בעין והתם אין שייך מחילה כיון שיכול לתקן כי יאמר לו קח השמרים וערב בשמן ולרב פפא דאמר דטעמייהו משום מחילה סבר דהשמן אינו בעין דאילו הוה בעין לא שייך ביה מחילה אי נמי סבר דאף ע"פ שהוא בעין שייך ביה מחילה כיון דמדדו מזוקק:

לדברי ר"י אסור. וא"ת ונימא מותר וטעמא דמקבל משום דלית ליה מחילה וי"ל דרב פפא סבר דאמר ונקר איכא הוכחה דלאו מחילה דמתמתא לא רצה ליתן מאתים זוז על הלמד בלא נקר אבל הכא לוג ומחצה שהוא דבר מועט מדלא עירב אחולי אחיל:

זבון וזבין תגרא איקרי. מייתי שלא היה מוצא למוכר ביוקר יותר משלקחו לכך א"ל אדעתא דהכי קנית ממני שהיית יודע שאעבור לוג ומחצה כדי שארויח קצת:

לא אמרו שמן עכור אלא לשוכר. פי' לא אמרו הפסד של עכירת פקטים אלא למוכר דכשנותן לנוקח שמן מזוקק אינו מחסר לו כלום ממחצה לוג כשכיל הפקטים כי אם לוג ומחצה כשכיל השמרים מיהו עכירה לא שייכא כל כך בפקטים אלא בדבר המתערב כמו שמרים וי"ל דלא אמרינן הפסד של עכירת השמרים אלא למוכר שאם מוכר כשהוא מוזקק מקבל עליו לוקח כשכיל השמרים לוג ומחצה והמוכר מרויח השמרים וכשהוא מוכר שמן עכור נותן מחצה לוגין שלמים שמן עכור ומפסיד השמרים ע"י מה שמכר כשהוא עכור וכשמוכר מזוקק לא קרי הפסד לוקח אע"פ שמפסיד שמרים משום דנעשה"כ ניחא ליה בגילא מי שמרים בלא פקטים לא קשיא [ה]הא דיהיב ליה זוזי בתשרי וקא שקיל מינה בניסן כי מדה דתשרי הא דיהיב ליה זוזי בניסן וקא שקיל מינה בניסן כי מדה דניסן: **מתני'** [ו]המפקיד חבית אצל חבירו ולא יחדו לה בעלים מקום וטלטלה ונשתברה אם מתוך ידו נשברה לצורכו חייב לצורכה פטור אם משהניחה נשברה בין לצורכו בין לצורכה פטור יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו ובין משהניחה לצורכו חייב לצורכה פטור: **גמ'** הא מני רבי ישמעאל היא דאמר [ז]לא בעינן דעת בעלים [ח]דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הכים למקום שגנב יחזיר דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר צריך שהיתה במקום התורפה וקרובה להשתבר: **אם משהניחה.** שכילה תשמישו הוסיבה במקום משתמר בין שטלטלה מתחלה לצורכה בין שטלטלה לצורכו פטור. וכגמרא[ט] פריך מאי שנא לא יחדו מיתדו: **גמ'** (כ) **מני.** הא דקתני דישא דאם משהניחה נשברה אף על פי שלצורכו נטלה מתחלה פטור דאמר משהחזירה הרי היא ברשות הבעלים כבתחלה ואינו עליה אלא כשומר חנם ופטור על חונפיה ואף על פי שלא הודיע לבעלים לומר נטלתיה והחזרתיה הוא השבה רבי ישמעאל היא דר' עקיבא אומר צריך

עין משפט נר מצוה

עב א מיי' פי"ד מהל' מכירה הל' ז סמג לאוין קנ טוש"ע מ"מ סי' רלח סעיף כ:
עג ב מיי' שם פי"ח הלכה ח סמג עשין שם טוש"ע מ"מ סי' רכח סעיף יט:
עד ג מיי' שם פכ"ז הל' כ ועיין בהשגות ומה"מ סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' רכ סעיף ד:
עה ד ה מיי' שם פי"ח הל' ט ו סמג לאוין קנ טוש"ע מ"מ סי' רכח סעיף כ:
עו ו מיי' פ"ז מהלכות שאלה ופקדון הל' ט סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף ו:

הגהות הב"ח

(**א**) רש"י ד"ה דמי. כרזנייתא דאומנים. נ"ב עיין פרק השואל סוף דף צט: (**ב**) ד"ה אם וכו' מיתדו הס"ד ואח"כ מ"ה הא מני דקתני:

מוסף רש"י

המשתכר. כגון חמרי הקונה יין ופירות מן הסיטון הרבה ביחד כדי למכור מעט מעט, אל ישתכר יותר על שתות. וכגון שלא הוקר השער, אבל אם נקח בשעת הזרע ועכשיו הוקר, ישתכר אפילו כפליים כפי שהשער הולך, ותקנת חכמים היא זו שלא ישתכר יותר (רשב"ם ב"ב ק"ב ע"ב). איכא גולפי. דרך למוכרי חביות של יין ליתן גם הבחיות לנוקרין (ע"ז סה:). את הצמד. הוא העול ולבי העגלה קטנה והעגלה עצמה המתפרין לא בשוורים יחד (רשב"ם ב"ב עז:). לא מכר לו את הצמד. דבר הכל היא שלא דפליגי ר' יהודה וחכמים בפירוש דבר מילתא, דלר' יהודה זמנין מכר זמנין לא מכר ולרבנן לעולם לא מכר (שם). אין הדמים ראיה. שלא בשעה ביקש ליתן לו המוחר, אי נמי לייחד מקום עשות כדאמרינן בגמרא ויחזיר לו מעותיו ויטול למדי (שם). זבון וזבין תגרי איקרי. בתמיה וכי לקח עשה ונתן כדי שיקרא תגר ולא יהיה בלוס (מנחות עז. מכתיי).

מסורת הש"ס

(**א**) כ"ב ב. מנחות עז., (**ב**) כ"מ ובדרי"מ, (**ג**) כ"ב עז:, (**ד**) [כ"ב ב. מנחות עז.], (**ה**) [לקמן מג:], (**ו**) כ"ק קיט:, (**ז**) [לקמן מח.].

רבינו חננאל

טפיחתן יצאו ת' שהן שתות לכל החבית בחסרונות כדתנן יוציא לו שתות ליין נשאורו ד' טפיחין ריוח. ומקשי' היכי עביד רב יהודה הכי והאמר שמואל לא ישתכר אדם יותר משתות ולא פחות משתות והשתות הוא זוז ועוד וזה לא נשתייר לו אלא ד' טפיחין. ופרקי' נשתייר החבית והשמרין שבתוכו ואיכא גולפי ושדריא למלאת השתות. ומקשי' אי הכי הני כולהו טפי משתות ניתנו. ופרקי' נשאר לו לקונה ליטול זולת הריוח אגר טירחיה שמודיד לו לקונה לכל אחד ואחד לזה עכשיו ולחבירו למחר ומתבטל מלאכתו והדומים למי שנתקב לו הנקבים בחבית להוציא היין בהן מן החבית וזה פי' דמי ברזנייתיה. פי' ברזא נקב החבית כדגרס' לו דעד ברזא. נוטל אלו כולן בריוח שלו וגם בשכרו. יוציא לו ג' לוג שמן לפ' לוג כר' אם היו קונים ישנים אין מוציא לו כלום. ואוקמה רב פפא במזופפין. אמר אביי כיון דטעם טעון כלומר מאחר שהיה בהן שמן ומצאי ושבעי שוב מוציאין לעולם: **איסקא** ר' יהודה אומר אף המוכר שמן מוזקק לחבירו כל השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחצה שמרים לק. אמר אביי אם תמצא לומר לדברי ר' יהודה מוחר לערב שמרין. לדברי חכמים אסור לערב שמרין כו' אמר ליה רב פפא אדרבה איפכא מסתברא לדברי חכמים מותר לערב שמרין והיינו טעמא דלא מקבל דאמר ליה מדלא ערבית אחולי אחלת לי. לדברי ר' יהודה אסור לערב והיינו טעמא דמקבל דאמר לערובי לך אסור קבולי לא תקבל זבון וזבין תגרא איקרי וכי לא בעינא לאישתכורי הלכך מקבל וקיימא לן כתנא קמא: **מתני'** המפקיד אצל חבירו חבית ולא יחדו לה הבעלים מקום וטלטלה ונשברה וכו' עד אם משהניחה בין לצרכה בין לצרכו פטור. פי' לצרכה כדי שלא תשבר וכיוצא בה. ארקימנא לר' ישמעאל דאמר כשמחזירה אין צריך דעת בעלים דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע מן הכים למקום שגנב יחזיר דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר צריך דעת בעלים

(**ט**) מלאה דל"ל מדנמי' כע"ז (דף ס ע"ב) דבר כחא וכו' וטל אלו וכו' ועי' בערוך ערך כרו.

תוספות

דל תלתין ושיתא. כזוז בשיתא זוזי שקנאה פשו תריסר: **דל תמניא שתותי.** של מ"מ שדרך הוא לתפר בכלעת הקנקן כדתנן יוציא לו שתות ליין פשו לו לשכרו מרבע: **והאמר שמואל המשתכר.** בדברים שיש בהם חיי נפש: **אל ישתכר יותר על השתות.** הא שתות ישתכר ולמה לא ישתכר רב יהודה עד שתות: **איכא גולפי ושמרים.** משתכר הוא הקנקן והשמרים שלקח הכל כו' זוז: **דמי ברזנייתא.** שנותן דמיס לחנווני למוכרן ומוליאן ומכרין עליו בחולות. כרזנייתא לשון כרזא. לשון אחר (**ה**) אומנות יש בנקיבת ברזא בחבית של חרס ולרך ליתן שכר: **במזופפין.** דכיון דישנים הם ונתבלעו בלעותם מו לא בלעי: **כיון דטעון טעון.** מו לא בלע: **כשמלי לומר.** כשתדקדק ותדע מילוי הדברים: **מותר לערב שמרים.** המוכר שמן לחבירו שתה בעת שהוא מוזקק ששקעו ושקטו שמרין מותר לו לערב ולבלבל שמרים המשוקעות שיחזרו ויתערבו וילאו עם השמן בתוך המדה: **אסור לערב שמרים.** שבחזקת מוזקק לוקחו ממנו חה מקלקלו: **והיינו טעמא דמקבל עליו.** לוקח לוג ומחצה שמרים בשלא ערבו ונתנו לו מוזקק: **דא"ל.** מוכר לי בעי לערובי כו': **הוה מודכן.** כשהייתי מוכרו בחנות היה נמכר שמרים עם השמן: **כבעה"כ עסקינן.** שהלוקח בעה"כ הוא ולקחו למאכל בימו: **למד.** העול שהוא מוטל על שני השוורים ומלמידם: **הדבר ידוע.** שאין למד נמכר במאתים זוז אלא כמות שהוא עם הבקר מכרו לו: **וחכמים אומרים אין הדמים ראיה.** אע"ג דלא שוה כולי האי אחולי אחליה לוקח זה יתר הדמים. ור"י לית ליה שיהא מוחל מן הסתם אלא אם כן פירש: **קבולי נמי לא מקבלא.** עלך מסרון השמרים א"כ מה משתכר הרי השכר כולו בשמרים: **זבון וזבין תגרא איקרי.** בתמיה. משל הוא לאמר לשוטה לקח בדמים ומזוד ומכור בלא שכר ותיקרי תגר: **אחד הלוקח ואחד המפקיד לפקטים.** לוקח ומפקיד אחד הן לענין פקטים תורה אחת לשניהם: **פקטים.** פסולת הגרעינים הלפין על פני השמן: **לוקח מקבל פקטים.** אם מכר לו שמן שתה יקבל ממנו שמן עם פקטים: **לא אמרו שמן עכור אלא למוכר.** לא אמרו הפסד עכירת השמן אלא למוכר: **שהרי הלוקח מקבל עליו.** לפחות ממאה לוגין לוג ומחצה מחמת שמרים לפיכך צריך ליתן לו שמן מוזקק בלא פקטים: **כי מדה דתשרי.** כשער הדמים של תשרי שהוא בזול ושתה שמנים עכורים וקיבל עליו פקטים: **הא דשקל מיניה בניסן כשער של ניסן.** ביוקר דדרך כל השמנים להיות מוזקקין בניסן והלוקח שתה והמוכר שתה אין מוכר אלא מוזקק: **מתני' לא יחדו לו הבעלים מקום.** בבית שומר לאמר לו זוית זו השאילני: **לצורכו.** להשתמש בה: **לצורכה.**

מוסף תוספות

אם משהניחה. אם לא הניחה אלא בשעת הצורך אינו חייב אלא בשעת הצורך: **גמ' מני.** הא דקתני דאם משהניחה נשברה אף על פי שלצורכו נטלה מתחלה פטור דאמר משהחזירה הרי היא ברשות הבעלים כבתחלה ואינו עליה אלא כשומר חנם ופטור על חונפיה ואף על פי שלא הודיע לבעלים לומר נטלתיה והחזרתיה הוא השבה רבי ישמעאל היא דר' עקיבא אומר צריך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com